

Tiêu đề: Kiểm toán nội bộ - Hàng rào bảo vệ doanh nghiệp

Tác giả: La Hường

Nguồn: Chứng khoán Việt Nam, xuất bản ngày 15/05/2016

NĂM THỨ 19 ■ ISSN: 0866-739X

Chứng khoán
VIỆT NAM
VIETNAM SECURITIES REVIEW
ỦY BAN CHỨNG KHOÁN NHÀ NƯỚC - BỘ TÀI CHÍNH
THE STATE SECURITIES COMMISSION - THE MINISTRY OF FINANCE

VN Index Tháng 4/2016
558,43 555,82 598,48 598,37

HNX Index Tháng 4/2016
78,47 78,49 81,01 80,68

TẠP CHÍ RA NGÀY 15 HÀNG THÁNG **Số 211 THÁNG 5/2016**

**CẦN GIẢI PHÁP ĐỘT PHÁ ĐỂ TTCK
CÁN ĐÍCH MỤC TIÊU ĐẾN NĂM 2020**

5 VẤN ĐỀ ĐỐI VỚI KINH TẾ VIỆT NAM
TRONG 4 THÁNG ĐẦU NĂM

**TPP - CƠ HỘI NÀO
CHO DOANH NGHIỆP VIỆT NAM?**

TTCK VIỆT NAM THÁNG 4/2016
**BÚT PHÁ
TRƯỚC KỲ NGHỈ LỄ**

ÔNG XAVIER POTIER -
GIÁM ĐỐC PHỤ TRÁCH DỊCH VỤ
KIỂM TOÁN NỘI BỘ
TẠI CÔNG TY PWC VIỆT NAM

**TĂNG HÀNG RÀO PHÒNG THỦ
CHO DOANH NGHIỆP**

**KIỂM TOÁN NỘI BỘ
HÀNG RÀO BẢO VỆ DOANH NGHIỆP**

Giá: 12.000 đồng

Tiêu đề: Kiểm toán nội bộ - Hàng rào bảo vệ doanh nghiệp**Tác giả: La Hường****Nguồn: Chứng khoán Việt Nam, xuất bản ngày 15/05/2016****KIỂM TOÁN NỘI BỘ - HÀNG RÀO BẢO VỆ DOANH NGHIỆP**

TẠO HÀNG RÀO PHÒNG THỦ CHO DOANH NGHIỆP

Cần nâng cao vai trò của kiểm toán nội bộ trong các doanh nghiệp niêm yết

Kiểm toán nội bộ (KTNB) được xem như tuyến phòng thủ rủi ro trong doanh nghiệp. Tuy nhiên, tại Việt Nam hiện nay, đa số doanh nghiệp chưa có nhận thức đầy đủ về tầm quan trọng của KTNB và chính điều này đã dẫn đến rủi ro, thua lỗ thậm chí là phá sản doanh nghiệp. Lần đầu tiên, vai trò, vị trí và chức năng của KTNB đã được luật hóa tại Luật Kế toán sửa đổi 2015 có hiệu lực kể từ ngày 01/1/2017. Theo đó, Bộ Tài chính đã dự thảo và đang tiếp tục hoàn thiện Nghị định hướng dẫn về KTNB, dự kiến sẽ ban hành vào cuối năm 2016. Với kinh nghiệm tư vấn và từng trực tiếp làm KTNB cho doanh nghiệp niêm yết (DNNY) trên thị trường chứng khoán (TTCK) Việt Nam, ông Xavier Potier - Giám đốc phụ trách dịch vụ KTNB tại Công ty PwC (PricewaterhouseCoopers) Việt Nam đã chia sẻ quan điểm của mình về Nghị định KTNB đang được Bộ Tài chính soạn thảo và dự đoán những tác động của nó trong việc thay đổi hoạt động của KTNB tại các DNNY trên TTCK Việt Nam trong thời gian tới.

Thưa ông Xavier Potier, theo ông, những điểm quan trọng nào cần lưu ý đối với hoạt động của KTNB trong Dự thảo Nghị định về KTNB đang được Bộ Tài chính soạn thảo và dự kiến sẽ được trình Chính phủ để ban hành vào cuối năm 2016?

Dự thảo Nghị định KTNB do Bộ Tài chính soạn thảo, hoạt động của KTNB sẽ gồm các điểm chính như sau:

Một là, các DNNY trên TTCK bắt buộc phải có bộ phận KTNB trực thuộc trực tiếp Hội đồng Quản trị (HĐQT), hoặc Ban Kiểm soát (BKS), không trực thuộc Ban Giám đốc doanh nghiệp. Quy định này nhằm đảm bảo tính độc lập, khách quan và chuyên nghiệp cho KTNB.

Hai là, Nghị định sẽ đưa ra các tiêu chí hành nghề đối với kiểm toán viên (KTV) nội bộ. Đối với người đứng đầu bộ phận KTNB phải có tối thiểu bằng cử nhân về kế toán, kiểm toán, ngân hàng hoặc tài chính và phải có ít nhất 5 năm kinh nghiệm trong lĩnh vực kiểm toán.

Ba là, quy định về thời gian lưu trữ hồ sơ của KTNB bao gồm các báo cáo và giấy tờ làm việc trong vòng 7 - 10 năm.

Ông Xavier Potier

Bốn là, quy định về nâng cao chất lượng hoạt động của bộ phận KTNB: Doanh nghiệp phải đánh giá hoạt động của KTNB hàng năm để đảm bảo chất lượng của KTNB bằng cách tự đánh giá hoặc thuê các đơn vị bên ngoài thực hiện đánh giá. Kết quả đánh giá chất lượng hoạt động của bộ phận KTNB hàng năm phải được báo cáo cho HĐQT.

Năm là, quy định về quản lý nhà nước đối với hoạt động KTNB, trong đó các cơ quan thuộc Chính phủ (Bộ Tài chính) là cơ quan đầu mối ban hành các quy định chi tiết về hoạt động của KTNB với mục tiêu là sớm ban hành các chuẩn mực Việt Nam về KTNB...

Theo quan sát của ông, KTNB đóng vai trò như thế nào đối với các DNNY ở Việt Nam hiện nay?

Trong giai đoạn hiện nay, nhà đầu tư đã bắt đầu nhận thấy rằng để đưa ra quyết định đầu tư đúng đắn thì việc chỉ dựa vào số liệu tài chính được kiểm toán là chưa đủ mà cần phải đánh giá xem hệ thống quản trị rủi ro (QTRR), hệ thống kiểm soát nội bộ của doanh nghiệp được đầu tư

Tiêu đề: Kiểm toán nội bộ - Hàng rào bảo vệ doanh nghiệp

Tác giả: La Hoàng

Nguồn: Chứng khoán Việt Nam, xuất bản ngày 15/05/2016

Kiểm toán nội bộ - Hàng rào bảo vệ doanh nghiệp

và vận hành ra sao, có hiệu quả hay không. Và để có thể có được thông tin về kết quả đánh giá hệ thống kiểm soát nội bộ của doanh nghiệp thì KTNB chính là bộ phận cần thiết trong các DNNY cần đảm nhiệm chức năng này một cách hiệu quả. Tuy nhiên, theo quan sát của chúng tôi, vai trò của KTNB tại các DNNY Việt Nam hiện nay dường như chưa nổi bật. Điều này khác hẳn với thông lệ quốc tế khi KTNB có vai trò rất quan trọng trong doanh nghiệp, thường xuyên đánh giá và đưa ra các khuyến nghị cho lãnh đạo cấp cao về việc hoàn thiện hơn nữa hệ thống kiểm soát nội bộ trong các quyết định mang tính chiến lược.

Chính vì vậy, theo quan điểm của chúng tôi, thời điểm này Việt Nam cần bắt đầu nhìn nhận lại về việc nâng cao vai trò của KTNB trong các DNNY trên TTCK. Việc ban hành Nghị định về KTNB là một dấu hiệu tích cực. Điều này cho thấy các cơ quan nhà nước đã nhận thấy các giá trị gia tăng mà KTNB có thể mang lại và đó là lý do tại sao Bộ Tài chính được Chính phủ giao soạn thảo Nghị định về KTNB để sớm ban hành trong năm 2016.

Mặc dù chưa có Nghị định hướng dẫn về KTNB nhưng một số doanh nghiệp Việt Nam đã xây dựng được bộ phận KTNB. Vậy, ông có thể cho biết một vài đánh giá khái quát về hoạt động KTNB hiện nay tại Việt Nam?

Thực tế là một số doanh nghiệp Việt Nam hiện nay đã thiết lập được bộ máy KTNB trong mô hình tổ chức của mình. Tuy nhiên, hầu hết hoạt động của bộ phận KTNB hiện tại đều trực thuộc và chịu sự chỉ đạo trực tiếp của BKS. Bên cạnh đó, bộ phận KTNB tại các DNNY hiện nay đều thiếu chiến lược phát triển hay định hướng hoạt động trong dài hạn. Đa phần bộ phận KTNB tại các DNNY hoạt động theo chỉ đạo của BKS, trong khi mỗi BKS thường có nhiệm kỳ từ 3 - 5 năm và mỗi nhiệm kỳ thì sự chỉ đạo của BKS đối với hoạt động của KTNB có thể khác nhau và phụ thuộc nhiều vào yếu tố chủ quan của BKS, thay vì cần xác định định hướng hay chiến lược KTNB phù hợp với sự phát triển và các rủi ro của doanh nghiệp.

Bên cạnh đó, vai trò và trách nhiệm của KTNB hiện nay cũng đang bị nhầm lẫn hoặc chồng chéo với các nhiệm vụ khác về kiểm soát nội bộ hay kiểm soát tuân thủ. Theo quan sát của chúng tôi, KTNB tại Việt Nam thường được kỳ vọng là hỗ trợ ban lãnh đạo doanh nghiệp phát hiện các vấn đề về tuân thủ hơn là

chức năng thực sự của KTNB theo thông lệ được coi là tầng bảo vệ thứ 3 của doanh nghiệp, có nghĩa là đánh giá và đưa ra các khuyến nghị về hiệu quả hoạt động của hệ thống kiểm soát nội bộ của doanh nghiệp.

Vì vậy, Nghị định về KTNB khi được Chính phủ ban hành sẽ là cơ hội để các DNNY nhìn nhận và điều chỉnh lại vai trò của KTNB cho phù hợp với kỳ vọng của các bên có ảnh hưởng. Điều này sẽ giúp cho vai trò của KTNB được nâng cao và tạo ra giá trị gia tăng thực tiễn cho doanh nghiệp.

Ông đang nói về giá trị gia tăng do KTNB mang lại cho doanh nghiệp, vậy làm

thế nào để KTNB có thể thực hiện tốt được vai trò đó, thưa ông?

Theo thông lệ quốc tế, có một số bước cơ bản mà nếu thiếu thì KTNB sẽ không thể xây dựng được năng lực phù hợp về mặt chiến lược để nâng cao vai

trò và mang lại giá trị gia tăng cho doanh nghiệp. Đó là KTNB cần phải được thường xuyên đối thoại và trao đổi với các thành viên của HĐQT, lãnh đạo cấp cao của doanh nghiệp và với các bên có ảnh hưởng ở bên ngoài doanh nghiệp (ví dụ như kiểm toán độc lập hay các cơ quan nhà nước). Từ đó, KTNB mới có thể tổng hợp được các yêu cầu khác nhau của các bên có ảnh hưởng trực tiếp tới doanh nghiệp để thiết lập mục tiêu, nhiệm vụ, phạm vi công việc của KTNB một cách phù hợp.

Xin ông cho biết, để gia tăng niềm tin cho các nhà đầu tư, cơ quan quản lý và doanh nghiệp cần có những giải pháp gì đối với hoạt động KTNB?

Theo chúng tôi, ngoài các báo cáo tài chính được kiểm toán, các cơ quan quản lý nhà nước như Ủy ban Chứng khoán Nhà nước (UBCKNN) cũng cần yêu cầu DNNY phải nộp thêm các báo cáo đánh giá của KTNB về hệ thống kiểm soát nội bộ của doanh nghiệp.

Chất lượng hoạt động KTNB cũng cần được rà soát lại định kỳ hàng năm do một bên thứ ba¹ thực hiện để đảm bảo tính minh bạch và độc lập của KTNB trong hoạt động.

Bên cạnh đó, kế hoạch KTNB hàng năm cũng cần được thông báo và thông qua tại các kỳ Đại hội đồng cổ đông thường niên của DNNY.

Đối với các lĩnh vực cần trình độ chuyên môn sâu rộng, phức tạp mà nhân sự KTNB hiện tại của doanh nghiệp chưa đáp ứng được, bộ phận KTNB của doanh

Tiêu đề: Kiểm toán nội bộ - Hàng rào bảo vệ doanh nghiệp

Tác giả: La Hường

Nguồn: Chứng khoán Việt Nam, xuất bản ngày 15/05/2016

Kiểm toán nội bộ - Hàng rào bảo vệ doanh nghiệp

Doanh nghiệp cần thuê các đơn vị kiểm toán ở bên ngoài có đủ năng lực để thực hiện việc KTNB, thay vì loại bỏ ra khỏi chương trình kiểm toán hàng năm. Chúng tôi nhận thấy ở Việt Nam hiện nay, việc thuê các đơn vị bên ngoài để thực hiện KTNB toàn phần hoặc một phần đối với một lĩnh vực phức tạp chưa được phổ biến do văn hóa kinh doanh của phần lớn các doanh nghiệp Việt Nam vẫn thường quan ngại về vấn đề bảo mật thông tin doanh nghiệp. Tuy nhiên, đối với DNNY trên TTCK, việc minh bạch thông tin phải đặt lên hàng đầu nếu doanh nghiệp muốn tạo dựng niềm tin cho nhà đầu tư. Theo kinh nghiệm của chúng tôi tại các thị trường quốc tế khác, hoạt động thuê ngoài hoặc đồng phối hợp KTNB là hết sức bình thường và phổ biến, thậm chí là rất hiệu quả đối với các DNNY. Khi nhân sự KTNB chưa đáp ứng được nhu cầu, thì việc thuê ngoài là giải pháp hữu hiệu để tiết kiệm chi phí cũng như tận dụng cơ hội để nhận chuyển giao kiến thức từ các đơn vị tư vấn chuyên nghiệp.

Theo quan điểm của ông, người đứng đầu bộ máy KTNB cần phải đáp ứng được những điều kiện gì để có thể thực hiện thành công chức năng KTNB?

Đầu năm 2016, chúng tôi có thực hiện một cuộc khảo sát về KTNB và rút ra một số kết luận như sau:

Thứ nhất là về tầm nhìn: những người đứng đầu bộ máy KTNB thành công và hiệu quả là những người có tầm nhìn tốt và có thể hài hòa cả hai định hướng chiến lược của doanh nghiệp và kỳ vọng của các bên có ảnh hưởng.

Thứ hai là về năng lực: người đứng đầu bộ máy KTNB hiệu quả phải thể hiện được khả năng định hướng và phát triển cho đội ngũ nhân sự KTNB, có khả năng xây dựng mô hình nhân sự tài năng dựa trên yếu tố hài hòa giữa mục tiêu kinh doanh của doanh nghiệp và tầm nhìn của KTNB.

Thứ ba là về vị trí: người đứng đầu bộ máy KTNB phải có vị trí cao trong doanh nghiệp và được lãnh đạo cấp cao của doanh nghiệp ủng hộ. Như vậy, KTNB sẽ chủ động hơn khi thảo luận, trao đổi các vấn đề về rủi ro mà doanh nghiệp đang gặp phải và tạo dựng được môi trường văn hóa kiểm soát có hiệu quả.

Thứ tư là về trao đổi thông tin: người đứng đầu bộ máy KTNB phải tạo được các mối liên kết, trao đổi thường xuyên với các bên có ảnh hưởng đến doanh nghiệp về các giá trị do KTNB mang lại.

Thứ năm là về hài hòa mục tiêu kinh doanh: người đứng đầu bộ máy KTNB phải thiết lập được những mối quan hệ chặt chẽ thông qua các quy trình kinh doanh để có hiểu biết tốt hơn về điều gì đang xảy ra tại doanh nghiệp nhằm mang lại các giá trị gia tăng trong khi vẫn giữ được yêu cầu về khách quan đối với KTNB.

Ông có thể cho biết thêm về những thách thức mà các DNNY Việt Nam có thể gặp phải khi muốn triển khai thực hiện nâng cao năng lực của KTNB?

Theo chúng tôi, bộ phận KTNB hay cụ thể hơn là đội ngũ nhân sự của KTNB tại các DNNY Việt Nam hiện nay còn thiếu định hướng phát triển. Nhân sự KTNB so với yêu cầu đang rất thiếu về cả số lượng và chất lượng.

Bên cạnh đó, KTNB cũng cần phải có phương pháp, quy trình và chương trình kiểm toán chuẩn được xây dựng trên cơ sở các chuẩn mực, thông lệ phổ biến về QTRR. Thêm vào đó, việc đầu tư cho bộ máy KTNB cũng có thể làm phát sinh chi phí cho doanh nghiệp nhưng hiệu quả mang lại thấp hơn kỳ vọng.

Trên thực tế, các ứng dụng về công nghệ trong hoạt động của KTNB hiện nay là rất hạn chế - không giống như kiểm toán độc lập, nhân sự hành nghề KTNB hiện nay gần như đang thực hiện công việc một cách thủ công và thiếu công cụ hỗ trợ kiểm toán hữu hiệu. Ví dụ như phần mềm KTNB, hệ thống phần mềm phân tích dữ liệu...

Với tư cách là một chuyên gia tư vấn về KTNB, ông có thể cho biết dự đoán của mình về xu hướng phát triển của KTNB tại Việt Nam trong thời gian tới?

Với sự nhìn nhận và dự định tích cực của Chính phủ Việt Nam về KTNB qua việc giao Bộ Tài chính dự thảo đề sớm ban hành Nghị định về KTNB, trong vòng 3 - 5 năm tới, các DNNY sẽ mạnh dạn đầu tư nhiều hơn cho bộ phận KTNB của mình về mặt nhân sự, công nghệ, phương pháp, quy trình kiểm toán... Và cũng trong khoảng thời gian trên, môi trường hoạt động của KTNB tại Việt Nam sẽ hoàn thiện một cách toàn diện về hệ thống chuẩn mực và hành lang pháp lý.

Các yêu cầu và thách thức dành cho người hành nghề KTNB sẽ cao hơn để đáp ứng được kỳ vọng của nhà đầu tư hay chủ doanh nghiệp. Nhu cầu về chứng chỉ hành nghề KTNB sẽ có xu hướng gia tăng và sẽ là tất yếu đối với các cá nhân muốn hành nghề trong các DNNY.

Theo chúng tôi, Việt Nam cũng nên có một Hiệp hội cho những người hành nghề KTNB và đặc biệt là các KTV nội bộ tại các DNNY phải đăng ký tham gia và được cấp chứng chỉ hành nghề. Hiệp hội về KTNB là nơi giúp cho các KTV nội bộ có thể chia sẻ, cập nhật kiến thức thường xuyên và bắt buộc phải tuân thủ các yêu cầu về hành nghề do Hiệp hội quản lý.

Xin trân trọng cảm ơn ông!

La Hường thực hiện.

Chú thích:

¹ Đơn vị tư vấn bên ngoài.